

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli, 22.6.2011
KOM(2011) 381 v konečnom znení

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNE MU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

o vykonávaní stratégie EÚ pre región Baltského mora (EUSBSR)

1. Úvod

Región Baltského mora EÚ s takmer 85 miliónmi obyvateľov (17 percent počtu obyvateľov EÚ) aktívne využil mnohé možnosti vytvorené vďaka rozšíreniu, pričom sa posilnila integrácia EÚ a zvýšila regionálna súdržnosť. V dôsledku toho rastie informovanosť o spoločných prírodných zdrojoch tohto regiónu a jeho krehkosti z hľadiska životného prostredia. Nedávna hospodárska kríza ešte viac poukázala na potrebu spolupráce a krajiny v tomto regióne reagovali aktívne.

Stratégia Európskej únie pre región Baltského mora (European Union Strategy for the Baltic Sea Region, EUSBSR) prijatá Európskou komisiou v júni 2009¹ a schválená Európskou radou v októbri 2009² zohrala svoju úlohu. Zaoberá sa kľúčovými problémami a dosiaľ nevyužitým potenciálom tohto veľkého regiónu, ktorý tvorí približne jednu tretinu celkovej plochy EÚ. Poskytuje integrovaný rámec na zlepšenie environmentálneho stavu tohto plytkého uzavretého mora, pričom rieši dopravné prekážky a energetické prepojenia. Podporuje rozvoj trhov cez hranice, ako aj spoločné siete pre výskum, inovácie a podnikanie. Týmto konkrétnymi krokmi stratégia výrazne prispieva k významným politikám EÚ, medzi ktoré patrí Európa 2020 a integrovaná námorná politika, ako aj posilnenie integrácie tohto regiónu do EÚ po rozšírení.

Táto stratégia poukazuje na to, že prostredníctvom spoločných opatrení sa môžu účinne riešiť otázky spojené s podporou trvalo udržateľného životného prostredia, posilniť prosperita regiónu, zvýšiť prístupnosť a atraktivnosť a zabezpečiť ochrana a bezpečnosť. Posilňuje úsilie dosiahnuť spoločné ciele EÚ a začleniť územné a sektorové otázky založené na spoločných výzvach. Severná dimenzia, spoločná politika EÚ, Ruska, Nórska a Islandu, poskytuje základ na externú spoluprácu.

Teraz až do fázy realizácie stratégia poukazuje na hodnotu nového spôsobu spolupráce. Potvrdzuje záväzok partnerov na vnútroštátnej, regionálnej úrovni a úrovni občianskej spoločnosti, ktorý je vybudovaný najmä na práci Európskeho parlamentu a širokého miestneho prínosu vo fáze verejnej konzultácie.³Hoci proces realizácie poukazuje na problémy, ktoré sa musia ďalej riešiť, vrátane lepšieho zosúladenia financovania a posilnenej organizačnej štruktúry, v posúdení Komisie sa uvádza, stratégia už pozitívne prispieva k posilnenej spolupráci v regióne.

Rada vyzvala Komisiu, „aby najneskôr do júna 2011 informovala Radu o dosiahnutom pokroku a už dosiahnutých výsledkoch“.⁴ Táto správa vychádza z predbežného preskúmania z roku 2010, o ktorom sa diskutovalo so širokým spektrom zainteresovaných strán na výročnom fóre v Tallinne 14. – 15. októbra 2010. Keďže stratégia je dynamickým inovačným procesom, ktorý si vyžaduje čas, táto správa obsahuje odporúčania na zlepšenie v nasledujúcich rokoch. Slúži aj ako inšpirácia pre stratégiu EÚ pre podunajskú oblasť

¹ KOM(2009) 248, 10.6.2009.

² Európska rada schválila 29. – 30. októbra 2009 EUSBSR a vyzvala všetky príslušné subjekty, aby okamžite konali, aby sa zabezpečila jej úplná realizácia.

³ Anotovaný akčný plán je k dispozícii na webovej stránke venovanej stratégii:

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/index_en.htm

⁴ Závery Rady pre všeobecné záležitosti z 26. októbra 2009.

a pre ďalšie možné budúce iniciatívy, vrátane iniciatív s podobným alebo väčším námorným rozmerom.

2. Hlavné úspechy

Stratégia viedla ku konkrétnym opatreniam s efektívnejším využitím zdrojov. Vznikli nové metódy práce a siete a rozvinulo sa mnoho iniciatív, ktoré zahŕňajú:

2.1 Nové projekty

Vypracovalo a financovalo sa mnoho nových projektov⁵, aby sa splnili ciele 15 prioritných oblastí uvedených v akčnom pláne pripojenom k stratégii, vrátane týchto projektov:

- **Baltská dohoda**, ktorá sa týka spolupráce s poľnohospodármi v celom regióne zameranej na zníženie odplavovania živín, a teda na obmedzenie eutrofizácie.
- **CleanShip**, projekt, ktorý výrazne prispieva k obmedzeniu znečistenia z plavidiel, v rámci ktorého sa udeľuje vlajka „čistá námorná doprava v Baltskom mori“.
- **„Štúdiá uskutočniteľnosti o skvapalnenom zemnom plyne“**, ktorá sa venuje otázke trvalo udržateľnej príbrežnej námornej dopravy.
- **BaltAdapt**, projekt, v rámci ktorého sa pripravuje regionálny plán prispôsobenia sa zmene klímy.
- **Hviezdy BSR**, projekt, v rámci ktorého sa podporuje program inovácií, zoskupení a sietí MSP, ktorý prispieva k zvýšeniu inovačnej schopnosti v regióne, výrazne rozširuje existujúce siete a zoskupenia a vytvára nové siete odborníkov, spoločností, organizácií v oblasti výskumu a vývoja a tvorcov politiky so zameraním na inovácie.
- **ScanBalt Health Port**, projekt, v rámci ktorého sa podporuje baltský región ako globálne vedúci a prosperujúci „región zdravia“.
- **Baltic Transport Outlook**, projekt, ktorý podporuje štruktúrované plánovanie dopravnej infraštruktúry v regióne na základe analýz tokov tovaru a cestujúcich.

Uvedené projekty sú iba niekoľkými príkladmi z viac ako 80 hlavných projektov, ktoré sa realizujú v rámci akčného plánu. Ďalšie projekty reagujú na celé spektrum navzájom prepojených výziev v regióne, napríklad rozvíjanie chránených morských oblastí (čo prispieva k tomu, že sa Baltské more stáva prvou morskou oblasťou na svete, ktorá dosiahne cieľ Dohovoru o biologickej diverzite označiť minimálne 10 percent svojej oblasti za chránenú oblasť). Ďalšie projekty sa zaoberajú ďalšími rozmanitými témami v prístupe založenom na spolupráci v celom baltskom regióne, medzi ktoré patrí kontrola nebezpečných látok, odstraňovanie prekážok jednotného trhu a posilnenie spolupráce medzi približne 200 regionálnymi univerzitami.

Tieto prvotné iniciatívy sú vzorom pre ďalších navrhovateľov projektov.

⁵ Viac informácií o projektoch možno nájsť na webovej stránke venovanej stratégii.

2.2 Nový podnet pre existujúce projekty

Stratégia vychádza zo skúseností z minulej spolupráce a z existujúcich projektov. Zabezpečuje väčšie zviditeľnenie, rozšírené siete a jasnejšie priame spojenia s tvorbou vnútroštátnej a európskej politiky. Napríklad:

- začlenenie troch baltských štátov do európskeho energetického trhu sa dosahuje prostredníctvom plánu prepojenia baltského trhu s energiou na základe makroregionálnych priorít v oblasti energetiky, ktoré boli stanovené v stratégii,
- lepšie technológie, medzi ktoré patria „kalové vozidlá“ a „vozidlá na olejovú vodu“ boli vyvinuté v rámci projektu Baltic Master II, aby lode mohli ľahšie dopravovať svoj odpad do prístavov. Do tohto projektu je teraz zapojených približne 15 prístavov v regióne.

Stratégia zabezpečuje aj zameranie a úspory z rozsahu. To sa dosahuje, napríklad prostredníctvom zoskupovania projektov s podobnými témami:

- boli vytvorené projekty o trvalo udržateľnom poľnohospodárstve: **Baltic Compass** ako hlavný bod pre politické otázky, **Baltic Manure**, ktorý sa zaoberá vážnym problémom spojeným so živočíšnym odpadom ako hlavným znečisťujúcim zdrojom mora, a projekt **Baltic Deal** určený na poskytovanie poradenstva poľnohospodárom,
- tri projekty v oblasti dopravy **TransBaltic**, **East West Transport Corridor II** a **Scandria** majú spoločné činnosti, rozdelenie práce a harmonizačné opatrenia na dosiahnutie ekologických koridorov.

Mnohé ďalšie existujúce projekty využili lepší strategický rámec, pričom vytvorili spojenia, a tým prispeli k zvýšeniu svojho vplyvu.

2.3 Nové a rozvíjajúce sa siete

Stratégia podporuje rozvoj nových inkluzívnych sietí, ako aj zvýšenú spoluprácu a lepšie rozdelenie práce v prípade existujúcich sietí. Poskytuje spoločný referenčný bod pre mnohé organizácie v regióne Baltského mora. Ľudia a štruktúry čoraz viac budujú svoju prácu na prioritách stanovených v akčnom pláne.

Stratégia poskytuje napríklad:

- Nový rámec pre námornú komunitu. Komisia pre ochranu prostredia Baltského mora (HELCOM) je úzko spojená s environmentálnymi úlohami. Je lídrom hlavných projektov v niekoľkých prioritných oblastiach a jej akčný plán pre Baltské more (Baltic Sea Action Plan, BSAP) a stratégia sa navzájom podporujú, aby sa dosiahol dobrý stav životného prostredia, ktorý sa vyžaduje v rámcovej smernici o morskej stratégii. Regionálne organizácie, medzi ktoré patrí Rada pobaltských štátov (Council of Baltic Sea States, CBSS), parlamentná konferencia o Baltskom mori a subregionálna spolupráca pobaltských štátov posilnili spoluprácu a zlepšili riadenie v oblasti námorných otázok.
- Vytvorili sa spojenia s expertnou skupinou CBSS Baltic 21, pokiaľ ide o otázky trvalej udržateľnosti.
- V dôsledku stratégie Severská rada ministrov rozšírila svoje siete s cieľom pokryť celý región Baltského mora.

- Pobaltská pracovná skupina pre boj proti organizovanej trestnej činnosti použila svoje existujúce štruktúry novým spôsobom, aby ďalej znížila škody spôsobené cezhraničnou trestnou činnosťou, čo má osobitný význam, keďže činnosť miestnych a regionálnych správ je cielenejšia, keďže rastie ich rozhodovacia a rozpočtová právomoc.
- Ministerstvá dopravy v regióne teraz plánujú investície do infraštruktúry koordinovaným spôsobom.
- V rámci rámca Severnej dimenzie sa Partnerstvo pre verejné zdravie a sociálny blahobyt (NDPHS; hlavný partner priority zdravia) spojilo s novými partnermi, napríklad so sieťou elektronického zdravotníctva pre regióny.
- BONUS, spoločný program výskumu a vývoja v regióne Baltského mora vytvorený v rámci kontextu stratégie, bol vytvorený na základe európskeho práva po rozhodnutí v septembri 2010, s rozpočtom 100 miliónov EUR. Jeho cieľom je podporiť spoločné plánovanie a ciele výskum s cieľom vyriešiť najdôležitejšie problémy, ktorým čelí Baltské more. Fáza jeho úplnej realizácie sa začína v novembri 2011.

Tento nový prepojený prístup k problémom regiónu Baltského mora je v skutočnosti jedným z najdôležitejších zlepšení. Existuje mnoho ďalších príkladov nových sietí, ktoré vznikajú s cieľom podporiť ekologické verejné obstarávanie, spolupracovať na úplnej realizácii vnútorného trhu, podporovať výskum a inovácie, a to dokonca v oblastiach tradičnej rivality, medzi ktoré patrí cestovný ruch. Vzhľadom na rozhodujúci význam samotného Baltského mora sa vytvorila nová sieť pre námornú odbornú prípravu s cieľom spojiť regionálne centrá excelentnosti.

2.4 Rozvoj politiky a súdržnosť

Stratégia nie je iba o projektoch. Integrovaný spôsob práce podporuje aj lepší rozvoj a zosúladenie politiky spolu s účinnejším vykonávaním existujúcich prístupov. Znamená aj zabezpečenie, aby sektorové politiky – vrátane politik v oblasti dopravy, vzdelávania, energetiky a klímy, životného prostredia, rybného hospodárstva, priemyslu, inovácií, zdravia a poľnohospodárstva – boli zosúladené a vyhovovali potrebám regiónu Baltského mora ako celku. Napríklad environmentálne hľadisko musí byť začlenené do politických úvah na všetkých úrovniach, vrátane diskusií na miestnej úrovni a úrovni občianskej spoločnosti, s cieľom zabezpečiť skutočne ekologický dosah.

Ďalšími príkladmi sú:

- hlavný projekt **„Postupné ukončenie používania fosfátov v detergentoch“** informuje prijímateľov rozhodnutí o vnútroštátnych legislatívnych opatreniach potrebných na obmedzenie používania fosfátov v prostriedkoch na pranie a v prostriedkoch určených pre automatické umývačky riadu v domácnostiach,
- projekt **Pobaltská sieť pracovnej sily** uverejňuje odporúčania stratégie trhu práce s cieľom dosiahnuť trvalo udržateľnú mobilitu,
- projekt **MARSUNO** podporuje začlenenie systémov námorného dohľadu, pričom poskytuje vzor tvorcom politiky v celej EÚ,

- **BaltFish Forum** poskytuje regiónu a EÚ dôležitú možnosť rozvíjať a testovať nový, regionálnejší prístup k riadeniu rybného hospodárstva.⁶

Silnú námornú zložku stratégie tvorí regionálne vykonávanie integrovanej námornej politiky EÚ⁷. Prierezové opatrenie v oblasti námorného územného plánovania je nástrojom na zlepšenie rozhodovania, pričom vyvažuje záujmy jednotlivých sektorov, ktoré súperia o námorný priestor s trvalo udržateľným využívaním námorných oblastí. Prostredníctvom začlenením systémov námorného dozoru sú rôzne politiky lepšie zosúladené, čo umožňuje príslušným subjektom spoločne využívať informácie, pokiaľ ide o schopnosti účinnejšej reakcie. Vďaka iniciatívam v Baltskom mori, ktoré vedú k čistejším a palivovo efektívnejším lodiam a novým technológiám, medzi ktoré patria pobrežné veterné elektrárne, sa okrem toho vytvárajú nové pracovné miesta a hospodárske príležitosti.

2.5 Zosúladenie financovania a ďalších finančných iniciatív

Zosúladenie dostupného financovania so stratégiou je kľúčom k úspechu procesu implementácie. Výzvou je zameranie snáh politiky súdržnosti, len v rámci ktorej sa sprístupňuje približne 50 miliárd EUR pre región Baltského mora, spolu s hlavnými zdrojmi financovania z EÚ a hlavnými vnútroštátnymi zdrojmi financovania. Dôležitými zlepšeniami sú:

- V rámci niekoľkých programov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), medzi ktoré patria švédske programy konkurencieschopnosti, sa vypracovali nové kritériá výberu. Nadnárodný program pre región Baltského mora prispel do hlavných projektov sumou 88 miliónov EUR a zameral svoju štvrtú výzvu osobitne na podporu stratégie. V rámci programov cezhraničnej spolupráce boli uchádzači o projekt vyzvaní, aby podporili prístup stratégie. Vytvorili sa zoznamy uvádzajúce, kde a ako existujúce projekty politiky súdržnosti prispievajú k stratégii, ktoré sprístupňujú rôzne programové orgány.
- S podporou Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo (European Fisheries Fund, EFF) novovytvorená pobaltská sieť riadiacich orgánov a rybárskych miestnych akčných skupín (Fisheries Local Action Groups, FLAG) podporuje nadnárodnú spoluprácu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja oblastí rybného hospodárstva v regióne Baltského mora. Očakáva sa, že táto spolupráca bude viesť k spoločným projektom prispievajúcim k vykonávaniu EUSBSR. Okrem toho členské štáty vo svojich výročných implementačných správach za rok 2010 uvádzajú osobitnú kapitolu, v ktorej sa uvádza, ako ich programy prispievajú k vykonávaniu stratégie.
- Určité krajiny podporili stratégiu aj v programoch Európskeho sociálneho fondu (ESF). Napríklad švédsky riadiaci orgán ESF v mnohých výzvach na predkladanie návrhov projektov uprednostňuje požiadavky na nadnárodné činnosti. Dánsko a Estónsko tiež vyzdvihli nadnárodný prínos svojich projektov ESF. Budujúc na tomto úspechu švédsky riadiaci orgán spolupracuje so svojimi náprotivkami v iných pobaltských krajinách v neformálnej „pobaltskej sieti ESF“, ktorá sa rozvíja a konsoliduje v osobitnom projekte počas obdobia rokov 2011 – 2012.

⁶ „Zelená kniha: Reforma spoločnej rybárskej politiky“ – KOM(2009) 163 v konečnom znení, 22.4.2009.

⁷ „Integrovaná námorná politika Európskej únie“ – KOM(2007) 575 v konečnom znení, 10.10.2007 a SEK(2007) 1278, 10.10.2007; 16616/1/07 REV 1.

- „Prístup stratégie“ prijímajú vo svojej práci ďalšie programy financovania z EÚ. Hlavný projekt „**Trvalo udržateľný rozvoj vidieka**“ bol financovaný ako nadnárodný projekt programov rozvoja vidieka financovaný Európskym poľnohospodárskym fondom pre rozvoj vidieka (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD).
- Pokiaľ ide o výskum a vývoj, v rámci projektu BONUS sa zintenzívnili spojenia so stratégiou. Boli prijaté opatrenia na zapojenie agentúr financujúcich inovácie, a najmä na účinnejšie využitie hlavného projektu stratégie „**BSR Stars**“.
- Z iniciatívy Európskeho parlamentu je v rozpočte EÚ na rok 2011 vyčlenená suma 2,5 milióna EUR, najmä na podporu práce koordinátorov prioritných oblastí.
- Európska investičná banka (EIB) a Severská investičná banka (Nordic Investment Bank, EIB) poskytli pôžičky aj mnohým hlavným projektom. Dvoma príkladmi sú projekt vodného hospodárstva a nakladania s odpadovými vodami v meste Wroclav (náklady na projekt 158 miliónov EUR) a úseky železnice Baltica v Lotyšsku (náklady na projekt 80 miliónov EUR), ktoré sú podporované pôžičkami od EIB.

Komisia a Európska investičná banka (EIB) posudzujú potenciál spoločného nástroja realizácie. Tým by sa uľahčila príprava „projektov prijateľných pre banky“, v ktorých sa spájajú granty a pôžičky, ako aj monitoruje a podporuje účinná realizácia projektov.

Prispeli aj ďalšie organizácie. Napríklad Severská rada ministrov a Švédska rozvojová agentúra (Swedish Development Agency, SIDA) poskytli finančné prostriedky na začatie činností. Mobilizuje sa aj financovanie z vnútroštátneho, regionálneho, miestneho a súkromného sektora.

2.6 Spolupráca s nečlenskými štátmi EÚ v regióne Baltského mora

Ako iniciatíva EÚ stratégia nezaväzuje štáty, ktoré nie sú členmi EÚ. Tri najviac dotknuté krajiny, Rusko, Nórsko a Bielorusko však vyjadrili svoju podporu. Pokiaľ ide o Rusko, ktoré je nenahradiateľným partnerom v regióne Baltského mora, spolupráca sa uskutočňuje na niekoľkých úrovniach:

- Rámec Severnej dimenzie podporil diskusiu a spoločné činnosti. Napríklad jeho partnerstvo v oblasti dopravy a logistiky sa aktívne zaoberá problémami spôsobenými geografiou regiónu, vrátane veľkých vzdialeností a štrukturálnych prekážok.
- Existujúce orgány a partnerstvá, vrátane CBSS a HELCOM, podporili spoločné plánovanie všetkými partnermi v regióne.
- Európska komisia a Ruská federácia posilnili prácu na osobitných aspektoch spolupráce, najmä na projektoch spoločného záujmu, ktorých dobrým príkladom je Partnerstvo pre modernizáciu medzi EÚ a Ruskom, ktoré sa začali v júni 2010.
- Regióny rozvinuli aj osobitné iniciatívy a projekty na bilaterálnej úrovni.

Spolupráca v rámci stratégie so štátmi, ktoré nie sú členmi EÚ, bola v rozpočte EÚ na rok 2010 podporená sumou 20 miliónov EUR, opäť z iniciatívy Európskeho parlamentu. Táto suma je určená najmä na projekty zamerané na životné prostredie prostredníctvom Environmentálneho partnerstva Severnej dimenzie a HELCOM.

3. Organizačná štruktúra

Štruktúra riadenia sa rozvíjala s cieľom dosiahnuť maximálny prínos mnohých subjektov a organizácií zapojených do stratégie. Zapojilo sa široké spektrum zainteresovaných strán, vrátane orgánov EÚ, medzinárodných finančných inštitúcií, politických inštitúcií a organizácií, makroregionálnych organizácií špecializujúcich sa na rôzne politické oblasti, regionálnych organizácií a mimovládnych organizácií a individuálnych regiónov a miest. Riadene na viacerých úrovniach je jediným praktickým spôsobom, ako využiť túto rozmanitosť odborných znalostí. Teda:

- Jednotlivé euroregióny, regióny, okresy a mestá na miestnej úrovni ukazujú silnú angažovanosť; mnohé sú lídrami prioritných oblastí, horizontálnych opatrení a/alebo hlavných projektov. Mobilizovali sa miestni a odborní partneri.
- Stratégia je vybudovaná na zapojení koordinátorov prioritných oblastí (sú nimi obvykle národné ministerstvá, agentúry alebo regióny), ktorí sú zodpovední za každú významnú oblasť akčného plánu.
- Osem členských štátov EÚ v tomto regióne prijalo politický záväzok na najvyššej úrovni a národné kontaktné miesta (National Contact Points, NCP) zabezpečujú súdržnosť medzi rôznymi subjektmi v rámci každej samosprávy. Uloha NCP je rozhodujúca v zabezpečovaní silného a koordinovaného zapojenia na vnútroštátnej úrovni, najmä všetkých príslušných rezortných ministerstiev.
- Úroveň regiónu Baltského mora je okrem iného zastúpená Baltským rozvojovým fórom (Baltic Development Forum, BDF), HELCOM a VASAB, ktoré sú priamo zodpovedné za realizáciu rôznych projektov a činností uvedených v akčnom pláne. Severská rada ministrov, Baltská rada ministrov a CBSS zdôrazňujú stratégiu vo svojich politických agendách a prostredníctvom organizovania spoločných akcií a prispievania do hlavných projektov.
- Európska úroveň je zabezpečená prostredníctvom nepretržitého kontaktu s inštitúciami a poradnými orgánmi EÚ, a najmä so skupinou odborných poradcov na vysokej úrovni pre stratégiu, ktorých vymenovali všetky členské štáty. Európska komisia prispieva tým, že je zdrojom nezávislých odborných znalostí z celej EÚ.
- Verejný rozmer je rozhodujúci. Prínos Baltskej medziskupiny a Výboru Európskeho parlamentu pre regionálnu politiku, ako aj Výboru regiónov a Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru je v tejto súvislosti veľmi cenný.
- Akčný plán sa ukázal ako rozhodujúci pre zjednodušenie organizácie práce. Usmernil politické priority, určil konkrétnu prácu, ktorá sa má urobiť, a uprednostnil dobré plánovanie. Zabezpečil ľahkú zrozumiteľnosť konceptu stratégie a uľahčil komunikáciu. Jeho „kotúľajúca“ povaha je pre prácu veľmi dôležitá a mala by sa pravidelne aktualizovať.

Na technickej úrovni je pomoc kancelárie programu EU INTERACT v Turku nevyhnutným zdrojom. Stratégia využila aj ďalšie existujúce štruktúry pragmatickým spôsobom. Prístup, pomocou ktorého sú hranice regiónu tak trochu flexibilné, sa ukazuje ako užitočný pri riešení problémov, bez zavedenia umelých geografických obmedzení.

4. Poučenia

Prínos stratégie pre spoluprácu v regióne sa musí teraz konsolidovať. Zdôrazňujú sa tieto oblasti:

- **Zachovanie politického impulzu**

Pre úspech bude naďalej nevyhnutná politická vôľa. Na zachovanie impulzu musí byť stratégia referenčným bodom pre všetky významné stretnutia a samity. Mala by sa pravidelne zaraďovať aj do programu príslušných zasadnutí Rady ministrov a byť prirodzeným jadrom európskych a vnútroštátnych parlamentných diskusií. Mala by sa zohľadniť v príslušnom budúcom plánovaní politiky na všetkých úrovniach. Aby sa tomu napomohlo, stratégia musí byť jednoznačnejšia v tom, ako dokáže riešiť naliehavé potreby regiónu, napríklad prostredníctvom stanovenia jasných cieľov.

- **Závazok**

Stratégia musí byť viac zakotvená v politických a administratívnych štruktúrach. Jej štruktúra je stále citlivá na organizačné zmeny alebo zmeny v politických prioritách. Dlhodobá trvalá udržateľnosť si vyžaduje inštitucionálnu stabilitu, s rozdelením dostatočných ľudských zdrojov (na regionálnej, vnútroštátnej a európskej úrovni). Aby sa dosiahli ciele, je dôležité, aby koordinátori prioritných oblastí, ale aj ich prot'ajšky v ostatných zúčastňujúcich sa členských štátoch, boli úplne zapojení. Rezortné ministerstvá musia preto prijať aktívnejšiu úlohu a rozdeliť primeraných pracovníkov a podporu.

- **Ciele a hodnotenie**

Význam, ktorý stratégia nadobudla v rozvoji a vykonávaní politiky, robí z hodnotenia pokroku významný prvok. Stratégia spočiatku nezahŕňala osobitné ciele. Komisia a ďalšie zainteresované strany, čerpajúc z existujúcich cieľov a podľa potreby rozvíjajúcich sa cieľov, by však preto mali vymedziť kvantitatívne a kvalitatívne ciele a ukazovatele na monitorovanie stratégie. V prípade niektorých uprednostňovaných oblastí, medzi ktoré patrí práca súvisiaca s vodným a morským prostredím, už tieto ciele a ukazovatele existujú (rámcová smernica o vode, akčný plán HELCOM pre Baltské more, rámcová smernica o morskej stratégii) a mohli by byť užitočné. O navrhnutých cieľoch a ukazovateľoch by sa malo v širokej miere konzultovať.

- **Komunikácia a vlastníctvo**

Informovanosť o stratégii a výsledkoch, ktoré prináša, je nevyhnutná. Stratégia musí byť viditeľnejšia. Je potrebné zapojenie kľúčových skupín, medzi ktoré patria miestne a regionálne orgány, mimovládne organizácie a súkromný sektor. Neformálna pobaltská skupina regionálnych kancelárií EÚ alebo spojenia BDF s dôležitými podnikmi v regióne sú existujúcimi príkladmi toho, čo sa musí ďalej podporovať.

- **Prierezové spojenia**

Značná časť pridanej hodnoty pochádza z podpory spolupráce medzi sektormi. Komisia a ďalšie subjekty podporujú semináre a nové siete. Na výročnom fóre v roku 2010 sa osobitne preskúmali prínosy integrovanejších prístupov.

Na vyjadrenie tejto skutočnosti bolo do akčného plánu nedávno zahrnuté nové horizontálne opatrenie o posilňovaní riadenia na viacerých úrovniach. Dva príklady „vodohospodárstvo“

a „územné plánovanie“ dokazujú, ako sa v regióne v súčasnosti riadi spolupráca a ako môže stratégia zlepšiť kontakty na všetkých úrovniach. Tieto opatrenia sa musia ďalej podporovať.

- **Rozvoj politiky**

Príslušné preskúmania politik (napríklad doprava, inovácie, námorná oblasť a životné prostredie) by mali zohľadniť ich spojený vplyv na makroregión. Význam územnej súdržnosti by sa mal osobitne zohľadniť v tomto pobaltskom regióne na základe jasnej perspektívy založenej na mieste alebo regióne. Jednotlivé projekty by sa mali vnímať ako projekty prispievajúce k stratégii a ako príklady celkového prístupu. Mali by sa vytvoriť užšie spojenia so stratégiou Európa 2020 a v skutočnosti s ďalšími stratégiami a politikami, medzi ktoré patrí stratégia vnútornej bezpečnosti, spoločná poľnohospodárska politika a spoločná politika v oblasti rybného hospodárstva.

Tým sa zdôrazňuje potenciál stratégie ako nástroja na vykonávanie celkových európskych priorit. Makroregióny môžu celkovo pôsobiť ako stavebné bloky politiky celej EÚ. Rada upozornila aj na potrebu jasných pobaltsko-podunajských spojení⁸. Aby bolo možné budovať na týchto základoch, makroregionálne skúsenosti v oblasti rozvoja politiky by mali tvoriť základ diskusií Rady na úrovni EÚ. Bolo by užitočné, ak by sektorové rady zahrnuli do svojich programov rokovanií makroregionálne diskusie.

- **Ďalšie zosúladenie financovania a technickej pomoci**

Lepšia koordinácia prostredníctvom spoločného strategického rámca po roku 2013 je nevyhnutná na zabezpečenie, aby sa makroregionálne priority odrazili v budúcich programoch EÚ. Je to rozhodujúce. Stratégia je priekopnícky prípad, keďže pripravuje pôdu z nového finančného a plánovacieho hľadiska pre lepšie riadenie všetkých nástrojov financovania. To sa nedeje iba v rámci členských štátov EÚ a medzi nimi: mala by sa zlepšiť aj strategická koordinácia programov bilaterálnej spolupráce so štátmi, ktoré nie sú členmi EÚ, na úrovni EÚ, vnútroštátnej a regionálnej úrovni. Okrem toho sa evidentnou stala podpora programov nadnárodnej spolupráce, ktoré sa týkajú tej istej geografickej oblasti, ako makroregionálnej stratégie. Takéto programy by sa mali posilňovať a mali by byť užšie spojené s touto prácou.

Musí sa vytvoriť aj jasnejšie spojenie medzi koordinátormi prioritných oblastí a riadiacimi orgánmi pre programy EÚ. Stratégia by sa mala v plnej miere zohľadniť vo vnútroštátnych a medzinárodných zdrojoch financovania v regióne. Sú vítané príspevky od ďalších partnerov, medzi ktorých patrí Severská rada ministrov a Švédska medzinárodná rozvojová agentúra. Mali by sa podporovať inovačné prístupy k financovaniu. Dobrým príkladom by bol nástroj realizácie, ktorý sa pripravuje s EIB. Z rôznych vnútroštátnych programov EÚ by sa mali financovať spoločné projekty a toto financovanie by sa malo inštitucionálne podporovať.

Dôležité je financovanie organizačnej pomoci v prípade prevádzkových nákladov. Z rozpočtu EÚ sa v roku 2011 poskytuje suma 2,5 milióna EUR. Keďže táto podpora nie je v budúcnosti zaručená, mali by sa preskúmať ďalšie prostriedky technickej pomoci, najmä prostredníctvom existujúcich a budúcich programov.

Užitočnými by mohli byť aj alternatívne metódy spolupráce, medzi ktoré patria európske zoskupenia územnej spolupráce, a to buď na úrovni celkovej stratégie alebo pre osobitné prioritné oblasti, akcie alebo hlavné projekty. Tie by mali dôležitý účinok lepšieho upevnenia a udržania štruktúr spolupráce, pričom by sa predišlo zdvojeniu s existujúcimi štruktúrami.

⁸ Závery Rady pre všeobecné záležitosti o stratégii pre podunajskú oblasť: (apríl 2011).

5. Odporúčania

Je jasné, že stratégia je celkovo novým spôsobom spojenia viacerých partnerov a politických oblastí s cieľom dosiahnuť viac ako by mohol ktokoľvek dosiahnuť individuálne. Na základe uvedených skúseností Komisia odporúča:

- posilniť integrovanú povahu stratégie prostredníctvom užšieho zosúladenia s témami a kľúčovými projektmi Európa 2020,
- zaistiť európsku povahu stratégie prostredníctvom pravidelných diskusií o stratégii na politických zasadnutiach Rady,
- uprednostniť prácu na stanovení cieľov, aby stratégia bola viac zameraná a konkrétnejšia, pokiaľ ide o jej hlavné ciele,
- maximálne zvýšiť úsilie o zosúladenie politiky súdržnosti a ďalších zdrojov financovania v regióne s cieľmi stratégie,
- posilniť štruktúry vykonávania (najmä koordinátorov prioritných oblastí a ich riadiace skupiny) finančne aj personálne. Mali by sa zriadiť vnútroštátne koordinačné výbory a mali by sa stanoviť národné kontakty pre každú prioritnú oblasť. Štruktúry sa musia dôkladne zakotviť v ministerstvách a/alebo ďalších príslušných orgánoch,
- rozvinúť „komunikačnú iniciatívu“ s cieľom zabezpečiť širšiu účasť na stratégii, ako aj pochopenie jej výsledkov.

Komisia bude okrem toho pokračovať v práci na stanovení pridanej hodnoty tohto nového makroregionálneho prístupu, ktorý by mohol byť založený na externom hodnotení vplyvu stratégie. Jej závery budú začlenené do správy o koncepte makroregionálnej stratégie, ktorú si vyžiadala Rada na jún 2013, čerpajúc z najlepšej možnej analýzy získaných skúseností.

Tieto odporúčania si vyžadujú viac informácií na vysokej úrovni od všetkých zainteresovaných strán. Komisia je toho názoru, že výsledky a ocenenie stratégie zatiaľ odôvodňujú toto ďalšie úsilie.